

## 6 POÄNG – MYCKET VÄLUTVECKLAT SVAR

För att nå 6 poäng behöver du:

- Besvara alla delar av frågan tydligt. Ta upp relevanta aktörer och strukturer och förklara deras betydelse.
- Använda tydliga och relevanta historiska exempel som stöd.
- Visa nyansering, t.ex. genom att förklara att flera saker hänger ihop eller att orsaker kan vara både kortsiktiga och långsiktiga och exempelvis väga olika förklaringar mot varandra.
- Ha en tydlig struktur och en röd tråd i texten.
- Använda begreppen aktör och struktur på ett sätt som gör din analys tydligare.
- Kort sagt: **Du förklarar, väger, nyanserar och visar att du förstår hur aktörer och strukturer samspelar.**

## 4 POÄNG – UTVECKLAT SVAR

För att nå 4 poäng behöver du:

- Besvara alla delar av frågan på ett rimligt sätt.
- Använda både aktörer och strukturer, men dina resonemang kan vara lite ytliga eller innehålla några mindre fel.
- Ha historiska exempel, men de kan vara allmänt hållna eller inte helt förklarade.
- Använda aktör/struktur, men inte alltid helt konsekvent.
- Kort sagt: Du visar bra förståelse, men saknar ibland precision, djup eller tydlighet.

## 2 POÄNG – ENKELT SVAR

För att nå 2 poäng behöver du:

- Besvara minst en del av frågan på ett rimligt sätt.
- Ha minst ett resonemang som stöds av några historiska exempel.
- Använda något av begreppen aktör/struktur på ett enkelt och relevant sätt.
- Oftast beskriva mer än du förklarar.
- Kort sagt: Du visar grundläggande förståelse, men saknar bredd, djup och analys.

## 1 POÄNG – MYCKET ENKELT SVAR

För att nå 1 poäng behöver du:

- Skriva ett kort och allmänt svar som ändå är rimligt.
- Du kanske saknar exempel eller använder begreppen lite eller inte alls.
- Kort sagt: Du visar viss orientering, men inte analys.

## ETT ELEVSVAR SOM FICK FULL POTT (6 POÄNG) PÅ SENASTE PROVET

Dina uppgifter

1. Analysera och förklara första världskrigets utbrott från ett aktörsperspektiv (t.ex. vilken roll Vilhelm II hade).
2. Analysera och förklara första världskriget började på grund av strukturella faktorer som t.ex. ny teknik och förändringar i den storpolitiska maktbalansen.
3. Avsluta med en slutsats, vilken tolkning är rimligast, enligt din bedömning.

Här är skälen till att svaret nedan fick 6 poäng:

- hela frågan besvaras
- flera relevanta aktörer och strukturer används

- svaret underbyggs med tydliga historiska exempel
- visar nyansering och komplexitet
- skriver med tydlig struktur och röd tråd
- använder begreppen aktör och struktur på ett sätt som fördjupar analysen

”Första världskrigets orsaker utifrån ett aktörsperspektiv:

Svarta Handen som en terrororganisation ville tillhöra Serbien då de var påverkade av nationalistiska tankar som spred sig över Europa på den här tiden. De ansåg att de inte skulle tillhöra Österrike-Ungern som också var en viktig aktör till varför det blev ett första världskrig. Hade inte Svarta Handen gjort ett uppror eller handling mot prins Franz Ferdinand och hans hustru Sophie hade gnistan inte tänts. Å andra sidan var nog Gavrilo Princip en ännu viktigare aktör eftersom det var han som sköt. Det han gjorde startade igång en process där andra aktörer agerade och förklarade krig mot varandra (svarta veckan tex.). Utan honom hade nog andra aktörer inte orsakat första världskriget.

Ryssland var en också inblandad från början inom rörelsen i Bosnien som ville tillhöra Serbien, genom att de i hemlighet lovade att stödja militärt ifall Österrike-Ungern skulle gå till attack. Varför? Jo man ville samla det slaviska folket. Ryssland kom även att bli en del av trippelententen eller ententen som skapade vissa orsakliga strukturer för första världskriget. På så sätt och vis skulle man kunna säga att Frans Ferdinand var en aktör genom att han som kronprins åkte runt i Bosnien och gav Svarta Handen och Gavrilo Princip tillfälle att göra revolt. Å andra sidan hade det kunnat utspela sig liknande med en annan person.

Österrike-Ungern var en aktör eftersom deras agerande efter skottet var ytterst riskabelt och nästan med avsikt att starta ett krig. De skickade ett brev som kort sagt gav Serbien skulden för mordet och hotade med krav som skulle minimera Serbiens självständighet. När Österrike-Ungern hamnade i krig blandades andra stater in. Ryssland, Frankrike, Storbritannien, Osmanska riket, Italien och Tyskland mm. Tyskland var en av de viktigare aktörerna eftersom de ingick i allians och förklarade krig till Ryssland trots att Ryssland troligen och fick stöd av Storbritannien och Frankrike. Ländernas krigsförklaringar ledde till att det blev ett krig och kanske större krig än vad det hade annars kunnat bli. Dessutom gjorde Vilhelm II att Frankrike och Storbritannien hotades av att Tyskland skapade ny maktbalans i Europa som ekonomisk succé och ny stormakt.

Utifrån ett strukturperspektiv:

Det fanns flera strukturer som skapade spänningar och orsakade första världskriget. Ett av dessa var nationalismen som innebar att det skapades ett (vi och dem) som skulle kunnat orsakat aktörernas krigslust och agerande för att bli egna stater (Gavrilo Princip och Svarta Handen). . Ett bra exempel på nationernas naivitet på grund av nationalismen är "Utflykt till Paris" som enkelt sagt betonar att man trodde kriget skulle vara över på kort tid och att man skulle vinna. Allianser och diplomatier (Ententen och Centralmakterna) gjorde att kriget blev ett världskrig eftersom att när ett land drogs med drogs ett annat också med vilket skapade en dominoeffekt. Den rubbade maktbalans strukturen orsakade att man såg Tyskland som ett hot eftersom de växte ekonomiskt och geopolitiskt. Innan hade Frankrike, Ryssland och Storbritannien varit de främsta stormakterna i Europa men nu skedde förändring vilket skapade oro och ledde till att man skapade sig allianser. Industrialiseringen och imperialismen gjorde att kriget höll på så pass länge och varför det var så blodigt men också orsaker.

På grund av industrialiseringen och imperialismen skapades det spänning och konkurrens mellan länder. Kapplöpning och imperialismen gjorde att ländernas vilja att erövra stärktes vilket också bidrog till att man ville erövra och ha mycket makt även i Europa.

Industrialiseringen skapade också konkurrens eftersom länderna tävlade om vem som hade

kommit längst inom teknik och mekanik för ekonomin. Det ledde i sin tur till ytterligare spänning.

Min tolkning är att till skillnad från imperialismen så står aktörsperspektivet tyngre än strukturen. Visserligen så skapade strukturer spänningar och kan varit grundläggande orsaker till handlingar av aktörer men å andra sidan hade det kunnat utspela sig annorlunda om inte aktörerna agerade på det viset som de gjorde. Till exempel hade man kunnat lösa situationen diplomatiskt ifall Österrike-Ungern inte förklarat krig eller ifall Tyskland inte genomgått sin misslyckade Schlifenplan när även de gick med i kriget. Alliansen skapades också av aktörer. Samtidigt kan man inte utesluta strukturer när man analyserar orsakerna till första världskriget eftersom de båda påverkar varandra. Strukturer är den spelplan som aktörerna kan spela på men i detta fall var det aktörerna som främst formade resultatet av detta samspel.”